

**MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til folkeskolens prøver i faget tysk – 9. klasse

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
August 2016

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	1
Indledning og formål	2
Nyt for prøvetermin 2017	2
Prøvegrundlag - Fælles mål	3
Prøveform og prøveforløb: Mundtlig prøve	3
Før prøven	3
Tekstopgivelser og temaer	4
Dispositionen.....	5
Selve prøven.....	7
Information til eleverne	8
Censor	8
Vurderingskriterier – mundtlig.....	8
Evalueringskema mundtlig tysk FP9	10
Vejledende karakterbeskrivelser mundtlig tysk FP9	11
Prøveform og prøveforløb: Skriftlig prøve.....	12
Hæfte 1: Lytning.....	12
Hæfte 1: Læsning	13
Hæfte 2: Sprog og sprogbrug	14
Hæfte 2: Fri skriftlig fremstilling.....	14
Anvendelse af it.....	15
Information til eleverne	15
Vurderingskriterier - skriftlig.....	15
Evalueringsark skriftlig tysk FP9	17
Karakterbeskrivelser skriftlig tysk FP9.....	18
Hjælpemidler.....	19
Elever med særlige behov/tosprogede elever	20
Fagbilag Tysk FP9	21

Indledning og formål

Formålet med denne vejledning er at forklare og uddybe de krav, der stilles i prøvebekendtgørelsen i faget, således at skolens ledelse og faglærer kan få svar på de prøverelaterede spørgsmål, der måtte være i forbindelse med forberedelse og afholdelse af folkeskolens prøver.

Vejledningen tydeliggør den sammenhæng, der er mellem prøvebekendtgørelsen og folkeskolens formål, fagformål, kompetencemål, færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål og den vejledende læseplan for faget, således at skolens ledelse og faglærer kan få svar på evt. prøverelaterede spørgsmål.

Kravene i faget tysk som de er beskrevet i Fælles Mål og prøvebekendtgørelsen, danner grundlaget for tilrettelæggelsen af prøverne i tysk. Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 3, skal undervisningens indhold fastlægges således, at kravene ved prøverne i de enkelte fag kan opfyldes.

Eleverne skal inden prøverne orienteres om prøvekravene og vurderingskriterierne og om, hvordan prøvernes enkelte dele foregår.

Læs mere i:

Prøvebekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=176719>

Fagbilaget for tysk bakerst i denne vejledning

Fælles Mål for tysk: <http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/tysk>

Fælles Mål for tysk som valgfag: <http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/tysk-valgfag>

Læseplanen for tysk: <http://www.emu.dk/sites/default/files/L%C3%A6seplan%20for%20faget%20tysk.pdf>

Karakterbekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=167998>

Yderligere information og vejledning om prøveafholdelse kan læses i prøvemappen:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever>

Nyt for prøvetermin 2017

I den mundtlige prøve er begrebet redegørelse erstattet af præsentation, således at begreberne stemmer overens med Fælles Mål. Hermed åbnes mulighed for nye præsentationsformer. Krav og vurderingskriterier er uændret.

Både i den mundtlige og skriftlige prøve skal eleverne anvende viden om tysktalende landes kultur- og samfundsforhold.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Prøvegrundlag - Fælles mål

Tyskundervisningen er beskrevet ud fra de tre overordnede kompetenceområder og de dertil hørende 11 færdigheds- og vidensområder:

- Mundtlig kommunikation: Lytning, Samtale, Præsentation, Sprogligt fokus
- Skriftlig kommunikation: Læsning, Skrivning, Tekster og medier, Sprogligt fokus
- Kultur og samfund: Kulturforståelse, Kulturmødet og Tysk som adgang til verden

Ved den mundtlige prøve vurderes eleverne overvejende inden for færdigheds- og vidensområderne under Mundtlig kommunikation og Kultur og samfund, mens eleverne ved den skriftlige prøve overvejende vurderes inden for færdigheds- og vidensområderne under Skriftlig kommunikation og Kultur og samfund.

Den mundtlige og den skriftlige prøve i tysk er først og fremmest prøver i kommunikative færdigheder. Eleverne prøves i både receptive og produktive færdigheder.

Prøveform og prøveforløb: Mundtlig prøve

Udtræksprøve i tysk som obligatorisk fag eller frivillig prøve i valgfaget tysk.

Prøven består af en decentralt stillet opgave til vurdering af mundtlige kompetencer

Præsentation af selvvalgt emne (cirka fem minutter)

Samtale ud fra et overordnet tema fra tekstopgivelserne (cirka otte minutter)

Prøven er todelt og varer 20 minutter inklusive votering.

På baggrund af en helhedsvurdering gives der én karakter.

Første del af prøven består af elevernes redegørelse af et selvvalgt emne på baggrund af en godkendt disposition efterfulgt af eksaminators korte spørgsmål og kommentarer. Censor kan stille uddybende spørgsmål.

Anden del af prøven er en samtale/interaktion med eksaminator på baggrund af et igangsættende spørgsmål/oplæg, som eleverne trækker under prøven. Censor kan stille uddybende spørgsmål.

Før prøven

- Det kortlægges, hvilke tekster og temaer, der skal opgives til prøven ud fra årets bearbejdede tekster. Erfaringsmæssigt foregår dette arbejde typisk i marts.
- Eleverne vælger det selvvalgte emne under et af de opgivne temaer. Det selvvalgte emne skal lægge op til en inddragelse af kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande, så eleverne har mulighed for at anvende sig viden herom.
- Eleverne udvælger kilder på tysk og udformer dispositionen for sin præsentation med læreren som vejleder. Erfaringsmæssigt anvendes 8 -10 lektioner til dette arbejde, som typisk foregår i april.
- Efter udarbejdelsen af dispositionen ophører lærerens vejledning.
- Den færdige disposition underskrives både af lærer og elev og skal være censor i hænde senest 14 kalenderdage, før prøven afholdes.

Eleverne har mulighed for at arbejde individuelt eller i grupper på 2-3 elever om et emne i forberedelsesfasen. Eleverne afleverer dog hver sin disposition, og de går til prøve hver for sig. Der vil derfor forekomme dispositioner, der er forholdsvis ens.

Tekstopgivelser og temaer

Tekstopgivelser er vigtige, fordi de danner baggrund for prøven og er forbindelsen mellem den daglige undervisning og prøven. Det forventes, at eleverne kan tale om de opgivne tekster, og at de kan genanvende nogle af de ord og udtryk, der knytter sig til teksterne, men der afkræves ikke et referat af teksterne. Teksterne skal være en hjælp til elevernes egen sprogproduktion. Det er derfor også væsentligt, at eleverne er med til at udvælge netop de tekster, der interesserer dem mest. Og et af de vigtigste kriterier er netop, at teksterne motiverer og engagerer eleverne – og at teksterne i øvrigt er gode til samtale og argumentation ud fra.

Tekstopgivelserne skal udgøre 20-30 normalsider og indeholde minimum 5 eksempler på æstetisk eller multimodal tekst. En normalside er 1.300 bogstaver/tegn. Æstetiske/multimodale tekster tælles ikke som normalsider. Alle opgivelser skal være på tysk. For normalsiderne angives titel, forfatter, forlag og normalsideantal. Ved æstetiske og multimodale tekster angives fx titel, kunstner og årstal, eller der angives et link.

Teksterne skal være af passende sværhedsgrad, dvs. at de skal ligge inden for rammerne af læseplanen.

De opgivne tekster skal være bredt sammensat i forhold til teksttyper og indhold, ligesom de i forskelligt omfang skal afspejle kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande. Tillige skal flere tysktalende lande være repræsenteret i opgivelserne. Teksterne skal inddeles i et passende antal temaer, fx 4 forskellige.

Flere tysktalende lande skal være repræsenteret i tekstopgivelserne, som desuden i forskelligt omfang skal afspejle kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande.

Opgivelserne kan enten være fælles for hele klassen eller individuelle for enkelte elever/grupper af elever. I tilfælde af individuelle opgivelser bør en oversigt over elever og tekstopgivelser, fx i form af et afkrydsningsskema, vedlægges opgivelserne til censor.

Eksempler på tekster, der opgives med normalsideantal:

- Noveller, artikler, interviews, fortællinger, fagtekster, sange*

Eksempler på æstetiske/multimodale tekster:

- Malerier, reklamer, hjemmesider, tegneserier, film, musikvideoer, TV-programmer, You-tube-klip, sange*

*Bemærk at nogle teksttyper (fx sange) enten kan opgives som almindelig tekst eller æstetisk/multimodal tekst afhængig af, hvordan der er blevet arbejdet med teksten i undervisningen.

Dispositionen

Til den første del af den mundtlige prøve udarbejder eleverne en disposition, som skal tjene som udgangspunkt for præsentationen. Dispositionen skal indeholde:

- elevens navn og klasse
- titel på det overordnede tema
- titel på det selvvalgte emne
- stikord til, hvad eleven vil præsentere
- kilder
- lærerens og elevens underskrifter

Dispositionen skal være på tysk og tjene som oversigt for elev, lærer og censor. Den skal ikke indgå i den endelige vurdering, idet den udelukkende er af orienterende karakter. Den er tænkt som en hjælp for eleverne.

Dispositionen skal være i stikordsform. Med stikord menes ét eller flere ord, hvis funktion er at minde eleverne om, hvad de skal sige. Se eksempler på omfanget af en disposition på de følgende sider. Præsentationen skal vare ca. 5 minutter, hvilket dispositionens omfang også skal afspejle.

Alle elever skal aflevere en disposition. Det er lærerens opgave at sikre dette. Fremstilling af dispositionen kan i nogle tilfælde kræve megen hjælp fra lærerens side. Hvis en elev efter denne hjælp undlader at aflevere sin disposition, kan eleven ikke aflægge den mundtlige prøve i tysk.

I arbejdet med det selvvalgte emne anvender eleverne mindst to kilder, og disse anføres på dispositionen. Kilderne skal være på tysk. Det er tilladt at anvende kilder fra tekststopgivelserne.

Dispositionen kan indeholde billeder. For at eleverne i forbindelse med forberedelse af præsentationen i højere grad kan anvende arbejdsformer, der afspejler den daglige undervisning på dette område, gives eleverne mulighed for, efter aflevering af dispositionen og på egen hånd, at forberede præsentationen vha. et præsentationsprogram, som fx power point. Kun ord fra dispositionen og ikke-levende billeder må indgå i den valgte præsentationsform. Eleven må ved prøven ikke have flere stikord til rådighed, hverken på dispositionen eller på den eventuelle præsentation, end dem, der står på den underskrevne disposition.

Eleverne bliver hverken vurderet på dispositionen eller den eventuelt valgte præsentationsform.

Eksempel på disposition

Name:

Unser Thema: Heimat und nationale Identität

Mein Thema: Heimatgefühl

1. Warum habe ich dieses Thema gewählt:

- interessant, aktuell

2. Definition

- Persönlich
- Herkunft ↔ Ein Gefühl
- Eine Illusion?

3. Neue Heimat

- Flüchtlinge in Deutschland und Dänemark
- Zwei Nationalitäten (Almanya)
- Die „richtigste“ Heimat

4. Zurück suchen

- Warum man zurück sucht
- Nationalität
- Identität

5. Starke Heimatgefühl

- Nationalismus und Diskrimination
- Zugehörigkeit
- Meine Eltern

Literatur:

- Im Wohlfühl-Ort, "Süddeutsche Zeitung"
- „Almanya –willkommen in Deutschland“ (Film)
- "Heimat –was ist das?" (Text)

Schüler/in

Lehrer/in

Selve prøven

Prøven består af to dele, præsentation af selvvalgt emne og samtale, som vurderes samlet. Prøven begynder med elevernes præsentation af det selvvalgte emne. Det er vigtigt, at eleverne får mulighed for at præsentere det forberedte stof uden afbrydelser, som vil kunne forstyrre elevernes koncentration. Efter præsentationen kan eksaminator og censor stille korte uddybende spørgsmål.

Herefter trækker eleverne et prøveoplæg (oplæg og/eller spørgsmål) inden for et andet tema end præsentationen. Elev og eksaminator fører en samtale om prøveoplægget. Censor kan stille uddybende spørgsmål. Det er vigtigt, at eleverne også er godt forberedt på denne del af prøven og på forhånd har gjort sig overvejelser om temaerne og tekstopgivelserne. Eleverne skal ikke overhøres i tekstopgivelserne.

Det enkelte prøveoplæg, som eleverne trækker, skal:

1. dække et andet overordnet tema end det, som eleverne har anvendt i præsentationen
2. have indholdsmæssig sammenhæng med et tema fra tekstopgivelserne

Erfaringsmæssigt bør det enkelte prøveoplæg:

1. behandle emneområder, som ligger tæt på elevernes dagligdag og interesser
2. være formuleret i et forholdsvis enkelt sprog
3. være relativt enkelt at gå til, men skal også rumme udfordringer for de dygtige elever.

Prøveoplægget skal være ukendt for eleverne. Det må derfor kun anvendes to gange pr. klasse. Det gælder også, hvis prøven gennemføres over to eller flere dage. Der skal være mindst fire prøveoplæg at vælge imellem for den sidste elev. Prøveoplægget til de mundtlige prøver bør alsidigt dække opgivelserne og de temaer, som disse afspejler, uden hensyn til antallet af elever.

Prøveoplægget kan ledsages af relevant billedmateriale med det formål at inspirere eleverne yderligere.

Eksempel på prøveoplæg

Tema	Eksempel på et igangsættende spørgsmål	Tekster, der kan relateres til
Ferien/Reisen	<ul style="list-style-type: none"> • Was ist in den Ferien wichtig?	

Andre eksempler på prøvespørgsmål:

- In den Ferien arbeiten - warum oder warum nicht?
- Junge Leute arbeiten oft im Ausland, z.B. als Au-pair. Ist das eine gute Idee?
- Ferien und Reisen sind Abenteuer erleben – oder?
- Ferien sind einfach nur am Strand liegen – oder?
- Ferien und Reisen – allein, mit Freunden oder mit der Familie?

- Ferien – einfach zu Hause bleiben oder verreisen?
- Ferien – Geld verdienen oder Geld verbrauchen?
- Ferien – mehr Zeit für Hobbys, oder?

Information til eleverne

Eleverne skal inden prøven orienteres om prøvekrav, vurderingskriterier og om, hvordan prøvernes enkelte dele foregår.

Umiddelbart før de første skriftlige prøver skal eleverne være bekendt med tekstopgivelserne.

I forbindelse med gennemgangen af prøvens form og indhold er det vigtigt at minde eleverne om, at de til prøven både skal medbringe dispositionen i samme form, som den er sendt til censor, og deres evt. udarbejdede præsentation.

For yderligere information om orientering af eleverne:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Tilrettelaeggelse/Orientering-af-elever>

Censor

Censor skal påse, at prøverne er i overensstemmelse med målene og de øvrige krav i reglerne om faget og prøverne.

Censor skal i øvrigt medvirke til og påse, at eleverne får en ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse.

Blanketten med tekstopgivelser, tekster, dispositioner og prøveoplæg sendes til censor, som skal være fuldt informeret om prøvens indhold. Lærer og censor kan, inden ovenstående sendes, aftale hvilke tekster (og i hvilken form) der er behov for at medsende. Materialet skal være censor i hænde senest 14 kalenderdage før prøven. Det kan være hensigtsmæssigt at vedlægge en oversigt, der viser, hvilket overordnet tema og selvvalgt emne de enkelte elever skal til prøve i.

Når censor har modtaget materialet, kontakter han eller hun læreren. Lærer og censor drøfter derefter prøveafleggelsen og prøveopgaverne, så evt. tvivsspørgsmål er afklaret inden prøvedagen.

Reglerne for censors opgaver fremgår af § 49 i prøvebekendtgørelsen.

Vurderingskriterier – mundtlig

Efter prøven forlader eleverne lokalet, og lærer og censor drøfter præstationen og giver én karakter. Hvis censor og eksaminator ikke er enige, giver de hver en karakter. Den endelige karakter er gennemsnittet af disse karakterer afrundet til nærmeste karakter. Hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer, vil den endelige karakter være nærmeste højere karakter, hvis censor har givet den højeste karakter, og ellers den nærmeste lavere karakter.

Lærer og censor skal tage notater om elevernes præstationer. - Når lærer og censor er enige om en karakter, kaldes den enkelte elev ind i prøvelokalet, hvor han eller hun modtager sin karakter sammen med en uddybende forklaring, der begrundet karakteren.

Der prøves i kommunikative færdigheder i form af mundtlig sprogfærdighed. Der lægges vægt på, at eleverne kan udtrykke sig forholdsvis klart i et enkelt sprog og kan udtale tysk forståeligt, herunder med en udtale og intonation, der ligner tysk sprogtone. I vurderingen indgår elevernes anvendelse af viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande.

Der er først og fremmest fokus på at vurdere elevernes kommunikative kompetencer og færdigheder. I folkeskolen er det vigtigt at huske på, at elevernes sprog er et "sprog, der er på vej", både med hensyn til sproglig korrekthed, ordforråd, intonation og udtale. Det vægtes positivt, hvis eleverne er i stand til at omskrive eller omformulere sig, når de mangler ord. Dog virker det forstyrrende, hvis eleverne anvender ord fra sit modersmål eller et andet sprog, hvis ordforrådet ikke slår til. Eller hvis udtalen af enkelte ord/sætninger er så afvigende, at de kan misforstås.

Vægtningen af prøvens enkelte delelementer skal bero på en omhyggelig afvejning af elevpræstationens kvaliteter og mangler. Det er i høj grad præstationens kvaliteter, der skal lægges mærke til – ikke manglerne. Karakterfastsættelsen foretages ud fra graden af målopfyldelse og er en absolut karaktergivning.

Eksaminator og censor skal opbevare deres notater fra prøven i et år. Evalueringsskemaet kan bruges som dokumentation.

Evalueringskema mundtlig tysk FP9

Elevens navn:		12	10	7	4	02	00	-3
Præsentation								
1	Eleven præsenterer og viser indsigt i det selvvalgte emne.							
2	Eleven fremsætter synspunkter.							
3	Eleven anvender relevant og variereret ordforråd, herunder faste vendinger.							
4	Eleven anvender den relevante grammatik.							
5	Eleven anvender varierede sætningskonstruktioner.							
6	Eleven anvender viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande.							
Samtalen								
7	Eleven lytter, reagerer og tager initiativ i samtalen.							
8	Eleven bruger udtryk og vendinger til at holde samtalen i gang.							
9	Eleven anvender holdningsudtryk.							
10	Eleven udtrykker sig klart i et enkelt sprog.							
11	Eleven inddrager relevant viden i forhold til tema og tekstopgivelser.							
Generelt								
12	Eleven udtaler tysk klart og forståeligt.							
Karakter i mundtlig prøve								

Vejledende karakterbeskrivelser mundtlig tysk FP9

12	10	7	4	02	00	-3
Præsentation						
Elevens præsentation af det selvvalgte emne er fremragende. Eleven udviser et meget stort kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er fortrinlig. Eleven udviser et stort kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er god. Eleven udviser et forholdsvis stort kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er jævn. Eleven udviser kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er tilstrækkelig. Eleven udviser et begrænset kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er utilstrækkelig. Eleven udviser næsten intet kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.	Elevens præsentation af det selvvalgte emne er uacceptabel. Eleven udviser intet kendskab til relevante kultur- og samfundsforhold.
Eleven udtrykker sig sikkert og klart med et meget stort og relevant ordforråd, varieret brug af faste vendinger og sikker brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig relativt sikkert og klart med et stort og relevant ordforråd, brug af faste vendinger og brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig nogenlunde sikkert og klart med et nogenlunde dækkende ordforråd, brug af nogle faste vendinger og rimelig brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig mindre sikkert og klart med et mindre dækkende ordforråd, få faste vendinger og noget usikker brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig med et begrænset ordforråd, meget få faste vendinger og usikker brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig i et usammenhængende sprog, med et begrænset ordforråd, uden brug af faste vendinger og meget usikker brug af den relevante grammatik.	Eleven udtrykker sig i et usammenhængende sprog med et utilstrækkeligt ordforråd, uden brug faste vendinger og utilstrækkelig brug af den relevante grammatik.
Samtalen						
Eleven indgår i samtalen på fremragende vis med sikker og overbevisende brug af udtryk og vendinger.	Eleven indgår i samtalen på fortrinlig vis med sikker brug af udtryk og vendinger.	Eleven indgår i samtalen på tilfredsstillende vis med brug af nogle udtryk og vendinger.	Eleven indgår i samtalen med brug af nogle få udtryk og vendinger.	Eleven indgår i samtalen på tilstrækkeligvis med usikker brug af udtryk og vendinger.	Eleven indgår i samtalen på utilstrækkeligvis.	Eleven deltager ikke i samtalen.
Eleven anvender på fremragende vis viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender på fortrinlig vis viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender på tilfredsstillende vis viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender i mindre grad viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender på tilstrækkelig vis viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender på utilstrækkelig vis viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.	Eleven anvender ikke viden, ord og udtryk fra tekstopgivelserne.
Generelt						
Eleven taler klart og forståeligt med en fremragende udtale og intonation.	Eleven taler klart og forståeligt med en fortrinlig udtale og intonation.	Eleven taler forholdsvis klart og forståeligt med en god udtale og intonation.	Eleven taler forholdsvis klart og forståeligt med en mindre god udtale og intonation, der dog ikke er meningsforstyrrende.	Eleven taler i mindre grad klart og forståeligt med en usikker udtale og intonation, der af og til er meningsforstyrrende.	Eleven taler utydeligt med en udtale og intonation, der er meningsforstyrrende.	Elevens udtale og intonation er uacceptabel.

Prøveform og prøveforløb: Skriftlig prøve

Udtræksprøve i tysk som obligatorisk fag og frivillig prøve i valgfaget tysk.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitets opgavekommission for tysk producerer et prøveoplæg bestående af to hæfter.

Hæfte 1:

Et antal opgaver i tilknytning til lytte- og læseteksterne, som afprøver elevernes lytte- og læsefærdigheder. Det tilstræbes, at der så vidt muligt skabes autentiske kommunikationssituationer via korte tekster og opgavetyper. Kultur og samfund indarbejdes i teksttyperne.

Hæfte 2:

Et antal opgaver i sprog- og sprogbrug og en opgave i skriftlig fremstilling.

	Kompetencer	Indhold	Tidsforbrug	Hjælpemidler
Hæfte 1	Receptive	Lytteforståelse	Ca. 20-25 minutter	Ingen
		Læseforståelse	Ca. 35-40 minutter	Ingen
Hæfte 2	Produktive	Sprog og sprogbrug	Ca. 30 minutter	Ordbøger og grammatiske oversigter
		Skriftlig fremstilling	Ca. 90 minutter	

Prøven afholdes samtidig over hele landet.

Besvarelsene rettes af det ministerielle censorkorps.

Opgaverne i lytning, læsning samt sprog og sprogbrug rettes efter en rettenøgle fastlagt af opgavekommissionen.

Opgaven i skriftlig fremstilling bedømmes efter vurderingskriterierne i denne vejledning

På www.materialeplatformen.dk findes samtlige skriftlige prøver siden 2010. Lærere kan logge på med deres uni-login.

Hæfte 1: Lytning

I lytteprøven skal eleverne kunne:

- lytte for at forstå hovedindhold
- lytte efter specifik information
- uddrage ræsonnementer

Lytteprøven varer 20-25 minutter. Hver lydsekvens er indspillet to gange, og der er indlagt pause til besvarelse, således at lydoptagelsen blot skal afspilles én gang. Alle instruktioner til opgaverne er på tysk i et enkelt sprog, og det fremgår tydeligt, hvad eleverne skal besvare. Følgende teksttyper kan forekomme:

Teksttype	Opgavetype	Opgavens fokus
A korte sekvenser, fx kort reportage, kortere interview, radioklip, monolog etc.	multiple matching	<ul style="list-style-type: none"> • lytte efter hovedindhold • lytte efter specifik information i kortere tekster
B en længere tekst, fx interview eller dialog	multiple choice	<ul style="list-style-type: none"> • lytte efter hovedindhold • lytte efter specifik information i længere tekster • uddrage ræsonnementer
C Flere korte tekster	Multiple matching	Lytte efter hovedindhold

Multiple choice er en fælles betegnelse for en række opgavetyper, hvor eleverne skal vælge det rigtige svar blandt flere mulige.

Multiple matching er en opgavetype, hvor eleverne skal matche en overskrift med korte lyttesekvenser.

Hvis eleverne sætter et kryds forkert, skal det tydeligt fremgå, hvilket kryds der tæller, fx ved tydelig overstregning af det forkerte kryds.

Hæfte 1: Læsning

Der prøves i færdigheds- og vidensmålene under området Læsning.

I læseprøven skal eleverne kunne:

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer i forskellige typer skrevet tekst inden for centrale og nære emner
- vælge relevante læsestrategier
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster

Læsetesten varer 35-40 minutter og består af forskellige dele, hvor én eller flere af nedenstående tekst- og opgavetyper kan indgå i prøven. Alle instruktioner til opgaverne er på tysk i et enkelt sprog, og det fremgår tydeligt, hvad eleverne skal besvare.

Teksttype	Opgavetype	Opgavens fokus
A En længere tekst, fx en artikel eller et brev	Multiple choice	Læse for at forstå hovedindhold Læse for at uddrage specifik information Læse for at kunne ræsonnere sig til svære ord i teksten ud fra sammenhængen
B Korte sætninger og vendinger, som fx beskeder, e-mails, instruktioner, anvisninger eller lignende	Multiple matching	Læse for at forstå hovedindholdet i korte beskeder
C Korte tekster	Multiple matching	Læse for at forstå hovedindhold i en sammenhængende tekst

Hvis eleverne sætter et kryds forkert, skal det tydeligt fremgå, hvilket kryds der tæller, fx ved tydelig overstregning af det forkerte kryds.

Hæfte 2: Sprog og sprogbrug

Opgaverne i Sprog og sprogbrug prøver elevernes viden inden for centrale grammatiske og sproglige områder, som fx sætningens grundstruktur, de vigtigste sætningstyper og ordforråd. Hensigten er ikke, at eleverne skal lære grammatiske regler udenad, men at de tilegner sig en funktionel grammatik til støtte for de kommunikative kompetencer.

Elevernes leksikalske kompetencer er afgørende for, at kommunikationen lykkes. Opgavetyperne i Sprog og sprogbrug kan fx være korrekt indsættelse af betydningsbærende ord. I den forbindelse er det vigtigt, at eleverne er vant til at arbejde med ordbogsopslag.

Det anbefales, at eleverne anvender cirka en halv time til løsning af opgaven i Sprog og sprogbrug.

Hæfte 2: Fri skriftlig fremstilling

Besvarelsen skal opfylde opgaveformuleringens krav, herunder afsender- og modtagerforhold.

Oplæggets tekst og billeder skal indgå i besvarelsen i overensstemmelse med opgaveformuleringen.

Antal ord vil fremgå af prøveoplægget. I de seneste år har antallet været 200-300 ord.

Hvis eleverne anvender computer, kan antallet af ord noteres til slut.

Det anbefales, at eleverne anvender cirka 90 minutter til løsningen af opgaven i fri skriftlig fremstilling.

Anvendelse af it

På skoler, som giver eleverne adgang til internetbaserede hjælpemidler, bør det på forhånd afklares, hvilke internetadresser der må anvendes, og hvor på computeren man placerer de link, som må benyttes ved prøven.

Det skal fremhæves, at ud over adgang til tekstbehandling med grammatik- og stavekontrol, omfatter adgang til elektroniske hjælpemidler, herunder internetbaserede hjælpemidler, alene ordbøger og grammatiske oversigter. Bemærk, at hjælpemidlerne ikke må have oversætterfunktion. Eleverne må ved prøven ikke benytte andre materialer eller værktøjer, herunder tekster og billeder fra internettet eller tekst, lyd og billedfiler på computere

Adgangen til internettet kan foregå på computere, tablets eller smartphones. Det er på den baggrund vigtigt, at skolelederen informerer eleverne grundigt om såvel regler for adgang til hjælpemidler via internettet som konsekvenserne af snyd under prøverne. Adgangen til internettet forudsætter, at skolelederen gennem tilsyn og it-foranstaltninger sikrer, at eleverne ikke overtræder reglerne.

Ved brug af elektroniske ordbøger, herunder onlineordbøger, er det vigtigt at være opmærksom på, at eleverne ved evt. computernedbrud kan få adgang til trykte ordbøger.

or yderligere information om anvendelse af it:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Afholdelse/Brug-af-it-udstyr-og-internet>

Information til eleverne

Eleverne skal inden prøven orienteres om prøvekrav, vurderingskriterier, grundlag for karaktergivning og om, hvordan prøvernes enkelte dele foregår. Eleverne bør have afprøvet et prøvesæt i løbet af 9. klasse.

For yderligere information om orientering af eleverne:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Tilrettelaeggelse/Orientering-af-elever>

Vurderingskriterier - skriftlig

Den beskikkede censor retter og vurderer den skriftlige prøve.

Der gives en samlet karakter for den skriftlige prøve i tysk. Denne karakter sammensættes af 4 delkarakterer, som vægtes således:

- lytning: 25%
- læsning: 25%
- sprog og sprogbrug: 15%
- skriftlig fremstilling: 35%

Del 1-3 rettes ud fra et retteark, hvor hvert rigtig løst opgave giver ét point. Det samlede pointtal vægtes for hver delprøve til en karakter, der sammen med karakteren for den skriftlige fremstilling (del 4) udregnes til én samlet karakter.

Efter afholdelsen af prøven oplægges rettearket på Styrelsen for Undervisning og Kvalitets hjemmeside (www.uvm.dk/fp) og så hurtigt som muligt oplægges samme sted en omsætningstabel, som viser, hvordan et antal korrekt løste opgaver omsættes til en karakter.

Prøverne i tysk er først og fremmest prøver i kommunikative færdigheder. I prøven er det derfor væsentligt, at der primært fokuseres på det positive – altså det, som eleverne kan - frem for det, de ikke kan. Sproget skal kunne bruges i en kommunikativ sammenhæng og prøven skal opfattes således, frem for at der fokuseres på fejl og høje korrekthedskrav.

I folkeskolen er det vigtigt at huske på, at elevernes sprog er et intersprog, det vil sige et "sprog, der er på vej" med hensyn til sproglig korrekthed. Desuden vil mange indfødte sprogbrugere også begå kongruens- og stavfejl. Disse fejl kan måske virke forstyrrende, men de er ikke ødelæggende for forståelsen. Man skal ikke ignorere elevernes fejl, men det er vigtigt at vurdere, om det er fejl, der forstyrrer kommunikationen. Sagt med andre ord skal grammatiksynet passe til sprogsynet.

I vurderingen er det vigtigt at medtage såvel positive som negative sider af besvarelsen i den skriftlige fremstilling. Det er fx positivt, hvis eleverne benytter sig af de vendinger og det ordforråd, som indgår i prøveoplægget. Direkte afskrivning af dele af tekstoplægget vil dog ikke blive vægtet positivt.

Det er vigtigt at understrege, at der er tale om en helhedsbedømmelse, hvor ordforråd, sproglig kunnen, genre og indhold vægtes som en helhed. Karakteren gives på baggrund af denne helhedsbedømmelse ved hjælp af evalueringsskemaet og den vejledende karakterbeskrivelse.

Evalueringsark skriftlig tysk FP9

For overskuelighedens skyld kan det lette arbejdet for den statsligt beskikkede censor at benytte dette skema. Skemaet udfyldes under bedømmelsen af elevbesvarelsen og danner udgangspunkt for vurderingen af den skriftlige fremstilling.

Bemærk, at der er tæt sammenhæng mellem evalueringsskemaet og karakterbeskrivelserne.

Elevens uni-login:		12	10	7	4	02	00	-3
1	Eleven besvarer opgaven, herunder de enkelte delopgaver og antal ord.							
2	Eleven tilpasser indhold og stil til situationen/genren, afsender og modtager.							
3	Eleven anvender oplæggets tekst og billeder relevant.							
4	Eleven inddrager relevant viden om kultur og samfund i tysktalende lande.							
5	Eleven anvender centralt og variereret ordforråd, herunder relevante udtryk og faste vendinger.							
6	Eleven anvender varieret sætningsopbygning i sammenhængende skriftlig form.							
7	Eleven udtrykker sig klart og forståeligt.							
8	Eleven anvender centrale sprogbrugsregler bl.a. indenfor områderne: <ul style="list-style-type: none"> - kongruens - sætningsopbygning - de mest anvendte verbers bøjning i nutid/præsens og førnutid/perfektum - kasus - personlige pronominer så kommunikationen lykkes.							
9	Eleven har en sikker brug af ordklasser.							
10	Eleven sætter tegn og staver, så kommunikationen lykkes.							
Karakter for fri skriftlig fremstilling								

Karakterbeskrivelser skriftlig tysk FP9

12	10	7	4	02	00	-3
Eleven besvarer de stillede opgaver udtømmende og anvender billeder og tekst fra oplægget på hensigtsmæssig vis. Eleven indtager relevant viden om kultur og samfund.	Eleven besvarer de stillede opgaver i omfattende grad og anvender billeder og tekst fra oplægget. Eleven indtager relevant viden om kultur og samfund.	Eleven besvarer de væsentligste elementer i de stillede opgaver og anvender i nogen grad billeder og tekst fra oplægget. Eleven indtager relevant viden om kultur og samfund.	Eleven besvarer i nogen grad de stillede opgaver og anvender evt. billeder og tekst fra oplægget. Eleven indtager evt. viden om kultur og samfund.	Eleven besvarer de stillede opgaver i minimalt acceptabel grad.	Elevens besvarelse er utilstrækkelig.	Eleven har ikke besvaret de stillede opgaver.
Eleven kommunikerer fremragende med et yderst relevant og varieret sprog, herunder ordforråd, faste vendinger og sætningsopbygning.	Eleven kommunikerer fortrinligt med et relevant og varieret sprog, herunder ordforråd, faste vendinger og sætningsopbygning.	Eleven kommunikerer godt med et dækkende sprog herunder ordforråd, faste vendinger og sætningsopbygning.	Eleven kommunikerer jævnt med et mindre dækkende sprog herunder ordforråd, faste vendinger og sætningsopbygning.	Eleven kommunikerer i tilstrækkelig grad med et begrænset sprog herunder ordforråd, faste vendinger og sætningsopbygning.	Eleven kommunikerer i utilstrækkelig grad med et utilstrækkeligt sprog.	Eleven kommunikerer i uacceptabel grad.
Eleven anvender de grundlæggende sprogbrugsregler på fremragende vis, således at kommunikationen er fuldstændig klar og forståelig. Besvarelsen kan indeholde få, uvæsentlige fejl.	Eleven anvender de grundlæggende sprogbrugsregler på fortrinlig vis, således at kommunikationen er klar og forståelig. Besvarelsen kan indeholde fejl.	Eleven anvender de grundlæggende sprogbrugsregler godt, således at kommunikationen er forholdsvis klar og forståelig.	Elevens anvendelse af grundlæggende sprogbrugsregler er mangelfuld, men kommunikationen er nogenlunde klar og forståelig.	Elevens anvendelse af grundlæggende sprogbrugsregler er mangelfuld i en grad, der hæmmer forståelsen.	Elevens anvendelse af grundlæggende sprogbrugsregler er mangelfuld, således at kommunikationen mislykkes.	Eleven anvender ikke grundlæggende sprogbrugsregler og kommunikationen mislykkes.

Hjælpemidler

Eleverne må i arbejdet med hæfte 2 anvende alle slags ordbøger, fx dansk/tysk-, tysk/dansk- og tysk/tysk-ordbøger. Tosprogede elever må anvende ordbøger til og fra deres modersmål.

Ved grammatiske oversigter forstås en grammatik, som indeholder oversigter, eksempler og forklaringer af grammatiske områder. Den grammatiske oversigt må gerne være lærer-/elevproduceret.

Grammatikken må ikke have form af en daglig øvebog, hvori der forekommer længere tekststykker eller udfyldningsopgaver.

Der må advares mod grammatiske oversigter, hvor omfanget vil virke uoverskueligt i prøvesituationen.

Kun grammatiske oversigter, som eleverne er vant til at arbejde med og derfor let kan finde rundt i, kan forventes at blive udnyttet hensigtsmæssigt ved prøven.

For yderligere information om tilladte hjælpemidler:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Afholdelse/Tilladte-hjaelpemidler>

Elever med særlige behov/tosprogede elever

I henhold til prøvebekendtgørelsens § 28 skal skolens leder tilbyde særlige prøvevilkår til elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder, når dette er nødvendigt for at ligestille disse elever med andre i prøvesituationen. Dette gælder også tosprogede elever og elever, der er ankommet sent i skoleforløbet. Disse elever kan medbringe ordbøger fra eget sprog til dansk, fra dansk til eget sprog eventuelt via et tredje sprog, uden at dette betragtes som en særlig tilrettelæggelse af prøven.

I prøvemappen på ministeriets hjemmeside www.uvm.dk/fp - afsnittet: Prøve på særlige vilkår. findes vejledning, som beskriver vilkår og muligheder for at tilrettelægge prøve på særlige vilkår i de enkelte fag.

Fagbilag Tysk FP9

6.1. Prøven er skriftlig, jf. pkt. 6.2-6.6, eller mundtlig, jf. pkt. 6.7-6.14.

6.2. Den skriftlige prøve består af en opgave i lytte- og læsefærdighed og en friere skriftlig opgave, der omfatter en opgave i sprog og sprogbrug samt en kortere opgave i skriftlig fremstilling.

6.3. Til besvarelsen af opgaven i lytte- og læsefærdighed gives der 1 time, og til den friere skriftlige opgave gives der 2 timer.

6.4. Der prøves i at

- læse og forstå indholdet af forskellige typer af tekster,
- lytte og læse efter hovedindhold,
- lytte og læse efter specifik information,
- anvende viden om centrale sproglige områder,
- udtrykke sig i en sammenhængende, skriftlig form,
- afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren,
- anvende et centralt ordforråd – stave og sætte tegn så præcist, at kommunikationen lykkes og
- anvende viden om tysktalende landes kultur og samfundsforhold.

6.5. Ved prøven i lytte- og læsefærdighed må der ikke anvendes hjælpemidler. Ved prøven i den friere skriftlige opgave må der anvendes ordbøger og grammatiske oversigter. Ved brug af computer må der anvendes tekstbehandling med stave- og grammatikkontrol samt elektroniske ordbøger.

6.6. Der gives én karakter.

6.7. Den mundtlige prøve omfatter

- valg af emne,
- lærerens godkendelse af elevens valg af emne og kilder,
- elevens udarbejdelse af disposition og forberedelse af præsentation og samtale samt
- eksamination.

6.8. Til den mundtlige prøve opgives et alsidigt sammensat stof indenfor fagets kompetenceområder. Opgivelserne inddeles i et passende antal temaer og skal omfatte 20-30 normalsider af passende sværhedsgrad, omfattende skønlitteratur og sagprosa. Herudover opgives minimum 5 eksempler på æstetisk eller multimodal tekst. Flere tysktalende lande skal være repræsenteret i tekstopgivelserne. Desuden anføres de kilder, som eleven baserer sin præsentation på. Disse kilder kan helt eller delvist være fra et af temaerne i tekstopgivelserne.

6.9. Eleven udarbejder før prøvens begyndelse og med vejledning fra tysklæreren en disposition for det selvvalgte emne. Eleverne kan udarbejde dispositionen enkeltvis eller i mindre grupper. Dispositionen skal indeholde

- stikord til, hvad eleven vil præsentere ved eksaminationen,
- en oversigt over anvendte kilder samt
- elevens og lærerens underskrifter.

6.10. Prøvens første del består af elevens præsentation af et selvvalgt emne ud fra et tema fra tekstopgivelserne. Til brug for præsentationen medbringer eleven sin godkendte disposition. Prøvens anden del består af en samtale ud fra et andet tema fra tekstopgivelserne. Som indgang til samtalen trækker eleven et oplæg/spørgsmål, som skal have indholdsmæssig sammenhæng med et tema fra tekstopgivelserne.

6.11. Prøven foregår på tysk.

6.12. Der prøves i at

- deltage i en samtale,
- præsentere og dokumentere indsigt i det selvvalgte emne,
- udtale tysk forståeligt, herunder med en udtale og intonation, der ligner tysk sprogtone,
- udtrykke sig forholdsvis klart i et enkelt sprog og
- anvende viden om til kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande.

6.13. Præsentationen varer ca. 5 minutter. Hele eksaminationen varer 20 minutter, inkl. karakterfastsættelse.

6.14. Der gives én karakter.